

[Statsministeren.]

Det udvalg, der er blevet nedsat, er et snævert embedsmandsudvalg med repræsentanter fra administrationsudvalget, forvaltningsnævnet, finansministeriet, egnplanlægningen og egnsudviklingen, altså organer, der arbejder med disse ting. Der sidder ikke repræsentanter for hovedstaden i udvalget, og der sidder i og for sig heller ingen repræsentanter for provinsen, hvis vi tager det på den måde. De repræsentanter, der er, er sagligt indstillede tjenestemænd, der ikke lader sig påvirke af, at de bor det ene eller det andet sted. Jeg ved i øvrigt ikke engang, hvor de bor.

Om man skulle have en embeds- eller tjenestemand fra provinsen med ind, vil jeg meget gerne overveje. Jeg gør opmærksom på, at i sidste instans bliver det nok en politisk afgørelse, om en institution skal være det ene eller det andet sted, men den sagkyndige vejledning skal vi have fra udvalget. Vi fra provinsen, jeg er nemlig også fra provinsen, ved, at vi meget ofte er mere interesserede i en bestemt del af provinsen end i provinsen som helhed, men i anledning af det stillede spørgsmål skal jeg tage sagen op til overvejelse.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om lån til håndværk og mindre industri.

Valgt blev: *Hans Rasmussen, Lund Jensen, Kolbjørn, Helge Nielsen, Peter Nielsen, Lars M. Olsen, Peter Ravn, Robert Sørensen, Kirkegaard, Conrad Kofoed, Niels Eriksen, Foged, Finn Poulsen, Fanger, Vestergaard Poulsen, Adolph Sørensen og Arne Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om folkeskolen på Færøerne.

Valgt blev: *Johan Nielsen, Albertsen, K. B. Andersen, Dupont, Boye Hansen, Hougaard, Helge Nielsen, Astrid Skjoldbo, Helge Larsen, Johan Poulsen, Holger Hansen, Ellen Poulsen, Sinnbeck, Ellen Strange Petersen, Hanne Budtz, Poul Thomsen og O. Mathiasen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 901, fremsættelsen i tidenden sp. 2604).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Evald Kristensen: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Aage Knudsen, er forhindret i at være til stede, skal jeg på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til vedtagelse.

Conrad Kofoed: Det forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer, som vi nu behandler, kan mit parti tiltræde, da det er nødvendigt at have en lovgivning på dette område.

Da vi i fjor behandlede lovforslaget om ekspropriationer, havde ministeren i fremsættelsestalen et par bemærkninger om, hvordan arbejdet skred frem i den kommission, som er nedsat angående ekspropriationer. Det står der ikke noget om i år, og jeg vil da gerne give den højtærede minister lejlighed til at oplyse lidt herom ved at spørge, hvor langt man er nået i det forløbne år i denne kommission. For 2 år siden udtalte ministeren, at man forventede betænkning i løbet af et års tid.

Jeg skal som sagt anbefale lovforslaget.

Thestrup: Også jeg kan naturligvis på mit parti vegne anbefale det foreliggende lovforslag.

Jeg vil gerne stille det samme spørgsmål til den højtærede minister for offentlige arbejder, som den ærede ordfører for venstre har stillet: hvordan går det med det lovforslag om fremgangsmåden ved ekspropriationer?

Axel Sørensen: Jeg skal på det radikale venstres vegne anbefale det foreliggende lovforslag.

Jeg vil gerne føje til, at statsbanernes mange nye lageranlæg ved kurver o. lign. efterhånden gør det rimeligt og nødvendigt, at der kommer klare linjer på dette område.

Det er at håbe, at der snart må foreligge nyt fra den meget omtalte kommission.

Arne Larsen: Det foreliggende forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v. er en årlig tilbagevendende lovgivning, som vi finder det helt naturligt at medvirke til.

Det forslag, der i år er fremsat, er identisk med de forslag til love, der tidligere er vedtaget, men alligevel adskiller det sig fra sidste års lovgivning, idet man heri optog bemyndigelser til den højtærede minister, så han kunne erhverve arealer til lageranlæg og rørledninger til flydende brændsel samt til pumpestationer. Denne paragraf er ikke medtaget i det nu fremsatte lovforslag. Er grunden den, at man nu har foretaget de fornødne ekspropriationer, eller er disse blevet udsat på ubestemt tid, eller har man helt opgivet tanken om lageranlæg og rørledninger for flydende brændsel? Den højtærede minister nævnte sidste år, at brandfaren på Prøvestenen var en af årsagerne til, at man ønskede at få opført et nyt lager uden for København — også i tilfælde af krig ville det være påkrævet — og endelig gjorde den stigende olie- og benzintransport gennem byen det mest forsvareligt at få en spredning af lagerpladserne, hvilket jeg udmærket kan forstå. Men måske den højtærede minister vil oplyse lidt herom.

Så vil jeg ligesom de andre ærede ordførere spørge, hvordan det går med den nedsatte kommissions arbejde. Ved det tilsvarende lovforslags behandling i januar 1960 kunne den højtærede minister meddele, at den nedsatte kommission, som har til opgave at overveje en koordinering af de mange forskellige ekspropriationsbestemmelser, som findes i gældende forordninger og love, var ved at fuldende sit arbejde, og at en betænkning kunne ventes i løbet af et års tid, forudsat at kommissionens plenarforsamling kunne tiltræde de retningslinjer for en ny lov, som arbejdsudvalget agtede at foreslå. Ved lovforslagets behandling

sidste år mente den højtærede minister, at arbejdet med det pågældende lovforslag kunne forventes tilendebragt i en nærmere fremtid.

Da spørgsmålet om ekspropriationer stadig væk aktualiseres og ganske bestemte retningslinjer er meget ønskelige, vil jeg gerne spørge den højtærede minister, hvad han kan oplyse desangående i år.

Med disse bemærkninger skal jeg på min gruppes vegne anbefale lovforslaget,

Grøndahl: Den højtærede minister har fattet sig i korthed, både hvad angår selve lovforslaget og den skriftlige fremsættelse. Jeg skal befitte mig på det samme.

For at fremme udbygningen af de i lovforslaget nævnte institutioner kan det naturligvis være nødvendigt at erhverve — og om fornødent ekspropriere — de fornødne arealer eller ejendomme. Det skulle der ikke være nogen uenighed om. Men i lovforslaget mangler der efter vor formening en paragraf, som burde være en fast paragraf i alle love, der drejer sig om ekspropriation. Enhver borger, der kommer ud for den tvang, som en ekspropriation er, burde lovmæssigt være sikret, således at der aldrig kan opstå en følelse af, at den, hos hvem der eksproprieres, altid vil være den svage over for den magtfulde offentlige myndighed.

Jeg ved godt, at den ekspropriationsramte kan møde med advokat m. m. ved sagens behandling, men dette udelukker ikke, at mange — i særdeleshed de mindrebemidlede og de gamle — ikke gør det, da de er ængstelige for udgifterne, og så vidt jeg er orienteret, er det også kun i de færreste tilfælde, at sådanne udgifter refunderes fuldt ud.

Vi kunne derfor ønske, at det i loven i paragrafform blev bestemt, at ejerne af de ifølge denne lov eksproprierede arealer m. v. skal gøres opmærksom på, at de kan antage advokat- eller taksationsbistand, og at udgifterne til denne bistand udredes af det offentlige.

De uafhængige er naturligvis ikke tilhængere af øgede udgifter, men i et sådant tilfælde, hvor ejendomsretten bliver sat ud af funktion, og hvor den ramte tvinges til at ofre sin ejendom til gunst for andre i samfundet, synes vi, der er en rimelig og saglig grund herfor. Jeg henstiller derfor til

[Grøndahl.]

den højtærede minister og det udvalg, der formodentlig bliver nedsat, at tage indføjelser af en sådan paragraf op til velvillig behandling.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg vil gerne takke for den almindelige tilslutning, der er givet til det foreliggende lovforslag. Ligesom en tilslutning her er ved at være almindelig, er det ved at blive almindeligt, at der rettes forespørgsel om, hvordan det går med den kommission, der sidder og arbejder med disse problemer.

Jeg kan ikke sige andet, end at jeg, således som jeg redegjorde for det ved lovforslaget i fjor, havde håbet, at vi i denne samling kunne have fået spørgsmålet til behandling, at kommissionen altså kunne have været færdig. Det er imidlertid ikke lykkedes af forskellige årsager.

For det første er det meget komplicerede spørgsmål, det drejer sig om, hvad jeg vist tidligere har redegjort for i det høje ting. Dernæst er de folk, der sidder i denne kommission, af en sådan kvalitet, at der er bud efter dem mange steder fra. Man kan så selvfølgelig sige, at det kunne man have taget hensyn til, da man nedsatte kommissionen, men vi ville jo på den anden side gerne have de mest sagkyndige, selv om det altså har medvirket til, at arbejdet ikke er gået så hurtigt, som jeg kunne ønske.

Det ligger, så vidt jeg har kunnet få oplyst, sådan, at man håber på, at man til næste år kan komme så vidt, at vi kan fremsætte i alt fald første del af et lovforslag; det er ikke sikkert, vi kan få det hele i ét lovforslag. Vi bestræber os, og jeg personlig bestræber mig på at presse på, så at dette kommissionsarbejde kan blive færdiggjort.

Det ærede medlem hr. Arne Larsen spurgte, hvorfor den paragraf vedrørende ekspropriation til såkaldte beredskabsanlæg, der var med i fjor, ikke er med i lovforslaget i år, og bad mig oplyse, om man er færdig med disse anlæg. Det er man ikke; men den paragraf, der blev indsat i loven i fjor, gik ikke kun på det løbende finansår, men er af permanent karakter. Den gælder altså fortsat, selv om den ikke er med i lovforslaget i år. Sådan var den formuleret i loven, og sådan virker den.

Til det ærede medlem hr. Grøndahl vil jeg sige, at det spørgsmål, det ærede medlem rejser, om, at de, der kommer ud for ekspropriation, skulle have ret til at få beskikket — sådan forstod jeg det ærede medlem — sagførere, der skulle betales af det offentlige, er et nyt problem. Jeg har den opfattelse efter det kendskab, jeg har til ekspropriationssager, at i det store og hele bliver de, hos hvem der eksproprieres, kulant behandlet. Jeg tror, at de i reglen får lidt mere, end de egentlig skulle have, men det er jo også naturligt, når man kommer ud for den slags ting.

Spørgsmålet om eventuelt at gå over til at beskikke advokater, der skulle betales af det offentlige, er et så stort problem, at jeg synes, det vil være uheldigt at løse det i forbindelse med denne årligt tilbagevendende lov; det bør efter min mening løses i forbindelse med selve de spørgsmål, kommissionen arbejder med. Om der så vil være mulighed for noget sådant eller ej, skal jeg ikke udtale mig om på nuværende tidspunkt; men jeg synes som sagt, det hører hjemme i det kommissionsarbejde, der foregår, og i det lovgivningsarbejde, der skal finde sted, når kommissionen engang kommer med sin betænkning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Evald Kristensen: Da der er udtrykt ønske om udvalgsbehandling, foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til instruks for folketingets ombudsmand.

(Betænkning og indstilling fra ombudsmandsudvalget findes til tillæg B. sp. 173).

Sagen sattes til forhandling.